ἡρωΐδα της; οἱ βαθέως τεθλιμμένοι κλίνουσι τὴν κεφαλὴν *ἐπὶ τοῦ στήθους*, εἶνε δὲ ὠχροὶ καὶ αἱ παρειαί των δὲν εἶνε «κόκκιναι» ὅπως δῆθεν τῆς Σμαρώς· ποία εἶνε ἡ ἀντήχησις τῶν συναισθημάτων ἐπὶ τῆς μορφῆς καὶ τοῦ σώματος ἐν γένει κατὰ τὰ διάφορα αὐτῶν στάδια εἶνε λεπτομερέστατα διακριβωμένον σήμερον· ἀλλ' ὡσεὶ ἐμάντευε τὴν ἀλήθειαν ἡ συγγραφεὺς προσέθηκε κατωτέρω «τὸ κηρίον εἶχε ἀναφθῇ καὶ ἐφαίνοντο εἰς τὸ σκότος τὰ *ὠχρὰ* πρόσωπα τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου.»

Καὶ τώρα μετὰ τὰς ἄνω ἐπιφυλάξεις ἃς εἴπωμεν ὅτι τὸ διηγημάτιον τοῦτο, παρὰ τὰς ἐξ ἀπειρίας ἀτελείας, ἔχει χάριν καὶ ἁβρότητα, ὅτι τὸ σκιόφως ἐν ᾧ ἀμυδρῶς διαγράφονται αἱ μορφαὶ τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων προσδίδει εἰς αὐτὸ ἴδιόν τι θέλγητρον ποιητικῆς ἀοριστίας, καὶ ὅτι ὅπως ἡ Σμαρὼ ἤκουε τὸν κτύπον τοῦ ὡρολογίου ἐν τῇ σιγῇ τοῦ δωματίου καὶ ἡμεῖς διὰ μέσου τῶν γραμμῶν ἀκούομεν μίαν εὐαίσθητον, μίαν ποιητικὴν καρδίαν παλλομένην.

Διὰ ταῦτα ἡ Ἀγωνόδικος Ἐπιτροπὴ ὁμοψήφως κρίνει ἄξια τοῦ πρώτου μὲν ἐπαίνου τὸ *Ὄνειρον Μεσονυκτίου* εὐφήμου δὲ μνείας τὰς «*δύο μάνας*» διὰ τὸ δραματικὸν τοῦ μύθου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Ἀπριλίου 1895.

Ε. Δ. ΡΟΪΔΗΣ
Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ
Ὁ εἰσηγητὴς
Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀμαλίας Κ. Παπασταύρου. **Ἡ Ζίτσα,** γεωγραφικὴ καὶ ἱστορικὴ περιγραφὴ τῆς κωμοπόλεως ταύτης τῆς Ἠπείρου. Ἐν Ἀθήναις 1895. 8ον Σελ. 61 (Μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ καὶ φωτογραφικῆς εἰκόνος τῆς Ζίτσης. Προτάσσεται καὶ εἰκὼν τῆς συγγραφέως Ἀμαλίας Κ. Παπασταύρου).

Τὸ ὄνομα τῆς κωμοπόλεως τῆς Ἠπείρου Ζίτσης, κειμένης παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Καλαμᾶ καὶ βορειοδυτικῶς τῶν Ἰωαννίνων, ὧν ἀπέχει 4 ὥρας, ἐγένετο γνωστὸν ἐκ τῶν περιγραφῶν τοῦ Πουκεβίλλ, ἰδίᾳ δ' ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Λόρδου Βύρωνος. Ὁ ποιητὴς οὗτος μεταβὰς εἰς Ζίτσαν, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν μυθολογούμενον ποταμὸν τοῦ Ἅδου Ἀχέρονα, — πιστευομένου τότε ὅτι ἦτο ὁ Καλαμᾶς, — ἔψαλλεν ἐν τῷ Τσάϊλ-Ἀρὸλδ δι' ὡραίων στίχων τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς χώρας, ἣν βεβαίως ἐφαντάζετο στυγνὴν καὶ κατηφῆ, οἱονεὶ εἰκόνα τοῦ Ἅδου. Ἀμίμητος δ' εἶνε ἡ τελευταία πρὸς τὸν χθόνιον θεὸν στροφὴ «Πλούτων, ἐὰν ὅ,τι βλέπω εἶνε ὁ Ἅδης, ἃς κλεισθῶσιν ὑπ' αἰσχύνης αἱ Πύλαι τῶν Ἠλυσίων».

Τῆς κωμοπόλεως ταύτης τὴν γεωγραφικὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἱστορίαν περιλαμβάνει τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον βιβλίον τῆς Κυρίας Ἀμαλ. Παπασταύρου, γνωστῆς λογίας ἐκ διαφόρων ἄλλων τοπογραφικῶν καὶ λαογραφικῶν περιγραφῶν, τὰς ὁποίας ἐξέδωκε, διαφόρων μερῶν τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου.

Πραγματεύεται δ' ἐν τῷ εἰρημένῳ πονήματι ἐν ἀρχῇ τὴν γεωγραφίαν τῆς Ζίτσης οἰκουμένης ὑπὸ 380—400 οἰκογενειῶν, καθὼς καὶ τῶν περιχώρων, ἐνταῦθα δὲ παρεισάγει τὴν ἐξιστόρισιν τῆς διαμονῆς τοῦ Βύρωνος ἐν τῇ Μονῇ Ζίτσης παραθέτουσα καὶ μετάφρασιν τῶν περὶ Ζίτσης στροφῶν τοῦ ποιητοῦ. Ἐν συντόμῳ εἶτα διερχομένη τὰ περὶ Ζίτσης ἱστορικά, εἰσέρχεται ἐν ἑπομένῳ κεφαλαίῳ εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν Σχολείων καὶ κληροδοτημάτων εἰς τὴν Σχολὴν Ζίτσης, ἀρχαιοτέραν οὖσαν τῆς τῶν Ἰωαννίνων, μνημονεύουσα καί τινων τῶν διδαξάντων αὐτόσε καὶ μαθητευσάντων, ὧν εἷς ὁ Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος, ἐν αὐτῇ μαθὼν τὰ πρῶτα γράμματα. Ἰδιαιτέραν μνείαν ποιεῖται τοῦ σπουδαιοτέρου κληροδότου Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βουζαίου, καὶ τοῦ Δημητρίου Νικολίδου τοῦ Ζιτσαίου, στραγγαλισθέντος ἐν τῇ φυλακῇ.

Διὰ βραχέων διέρχεται τὴν ἀρχαίαν γεωγραφίαν τῆς χώρας, μνημονεύουσα μόνον τῶν θέσεων τῶν ἀρχαίων ἐνταῦθα πόλεων Φωτικῆς, Τέκμωνος, Τραμπίας, Λεπρέου, Εὐρυμενῶν καὶ Φυλάκης. Εἰς τὰ ἑπόμενα δὲ κεφάλαια περιγράφει τὸ κλίμα, τὰς ἐκκλησίας, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν κατοίκων.

Ἐν τέλει παραθέτει κατάλογον χρονολογικὸν ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ 1822 τῶν κληροδοτημάτων καὶ δωρεῶν ὑπὲρ τῶν Σχολείων καὶ ναῶν τῆς κωμοπόλεως. Τὸ ἔργον δὲ κοσμεῖ καὶ φωτογραφία τῆς κωμοπόλεως καὶ χάρτης ἐν τέλει τοπογραφικὸς ὑπὸ κλίμακα 1 : 100000, γραφεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαὴλ Χρυσοχόου δοκίμου παρ' ἡμῖν χαρτογράφου, ἀδελφοῦ δὲ τῆς συγγραφέως.

Ἐν γένει δὲ τὸ ἔργον εἶνε γεγραμμένον εἰς ὕφος ἁπλοῦν καὶ φυσικόν, αἱ περιγραφαὶ ζωηραί, ἐξ αὐτοψίας γεγραμμέναι, διότι ἡ Ζίτσα εἶναι καὶ ἰδιαιτέρα πατρὶς τῆς συγγραφέως.

Α. Μ.

Δημητρίου Α. Ἀναστασοπούλου: *Ποιητικαὶ Μελέται* Α' **Τὰ Δάκρυα τῆς Μαγδαληνῆς.** 16ον σελ. 20. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Ἑστίας (ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Νέας Ἐφημερίδος»).

ΑΝΟΙΚΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπημένε μου φίλε!

Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ σοῦ μιλήσω γιὰ τὸν Γρυπάρη! Ὄχι γιὰ τὰ σονέτα του, ποὺ πολλοὶ δὲν τὰ νιωσαν, χωρὶς γι' ἀφτὸ νὰ φταίῃ ἐκεῖνος! Ὄχι καὶ γιὰ τὴ νέα φόρμα, ποὺ παρουσιάζει στὴ φτωχή μας φιλολογία καὶ ποὺ πάλι πολλοὶ τὴ βρῆκαν ἄτεχνη, χωρὶς κι' ἐδῶ νὰ φταίει ὁ Γρυπάρης. Μὰ γιὰ κάτι ἄλλο! Γιὰ κάποιαν ἐξέλιξη, ποὺ ἔγινε στὸ Γρυπάρη, ἄξια πολλῆς προσοχῆς καὶ κουβέντας, ἴσα-ἴσα, γιατὶ ἔγινε σ' ἕνα μορφωμένο κι' ἀπὸ τὴ φύση κι' ἀπὸ τὴ θέλησή του, ὅπως ὁ Γρυπάρης. Θυμᾶσαι τί μοῦ 'λεγες μιὰ μέρα γιὰ τὸ Μαρκορᾶ; πόσο ξιπάστηκες καὶ σὺ ὁ ἴδιος μὲ τὴ λεπτότατη ἐκείνη τεχνικὴ διόρθωση, ποὺ ἔκαμε σ' ἕνα του ποίημα, ἅμα τὸ ἐπιθεώρησε τυπωμένο πιὰ καὶ τὄβλεπε ἐκεῖ κι' ὄχι χειρόγραφο; Ὁ ἀληθινὸς καλλιτέχνης ὅλα τὰ παρατηρᾶει. Τὸν ἀγκελόνει κάθε ἀτέλεια τεχνική, ἀπόπου κι' ἀ βγαίνει. Φαντάσου τόρα ἕναν τέτοιο, τί κεντρώματα μπορεῖ νὰν τοῦ δόσει μιὰ ἀκαλαίσθητη γλῶσσα, τὸ θεμέλιο δηλαδὴ τῆς λογοτεχνίας.

Ἔχω στὸ γραφεῖο μου ἕνα γράμμα τοῦ Γρυπάρη, ποὺ καὶ μόνο ἀφτό, μὲ δείχτει ξάφνου, πόσο ἐγὼ εἶμαι μικρὸς ἀκόμα· καὶ τρία μεταφραστικὰ δοκίμια — ἔτσι τὰ λέει — γραμμένα στὴ γλῶσσα καὶ στὰ μέτρα ποὺ ἔγραψε ὁ Πίνδαρος. Τότες ποὺ τὰ ἔκαμε — στὰ 1887 — δὲν τὰ ἔκαμε «en décadent, μήτε ὅπως θἄγραφε σὲ σ τιγμὲς αἰσθητικῆς ἰδιοτροπίας ὁ Baudélaire τὸ Fran ciscæ meæ laudes», ποὺ θὰ πῆ, πῶς εἶχε τότες ἀγκαλιασμένη ἐκείνη τὴ γλῶσσα γιὰ τὴν τέχνη του· γιατὶ καλλιτέχνης γεννημένος καὶ προτοῦ ἀκόμα χρωματίσει τὴ Ῥοδόπη καὶ ζωγραφίσει τὴ Φλῶρα Μιράμπιλις καὶ τὸν Ὄρθρο τῶν Ψυχῶν, ἔνιωθε πῶς ἡ εἰκόνα μουντζουρώνεται ἅμα τὸ πινέλο του τὸ βουτοῦσε στὴν καθαρέβουσα. Ὁ καλλιτέχνης, τότες φοιτητὴς τῆς φιλολογίας καὶ μαθητὴς τοῦ Κόντου καὶ θιασώτης του θερμός, ὅπως μοῦ 'παν, μὲς τὴν ἄβυσσο τὴ γλωσσικὴ ῥιμένος καὶ στὸ milieu τοῦ Κοντικοῦ κόσμου, ἀφοῦ ἡ καθαρέβουσα τόσο τὸν ἐμούδιαζε, ποιὰ ἄλλη γλῶσσα θὰ προτίμαγε ἀπὸ τὴν πανάρχαια; Κι' ἔπρεπε νὰ φύγῃ μακριὰ ἀπ' ἀφτὴ τὴν κοινωνία, νὰ κουβεντιάσει μὲ ζωντανοὺς, νὰ διῆ ἄλλον κόσμο, νὰ μπῆ σ' ἄλλο milieu, ἀνοιχτὸ ἀφτὸ κι' ἀπεριόριστο, γιὰ νὰ νιόσει, πῶς μποροῦσε τέλεια νὰ ἱκανοποιήσει τὴν τέχνη του, ἀδράχνοντας νέα πιρλάντια καὶ μαργαριτάρια πιὸ ἀστραφτερὰ, γιὰ νὰ φτιάσει τὸ ἀτίμητο ζουνάρι τῆς Ἀπάμης. Νά! ἀφτὴ τὴν ἐξέλιξη του φαντάστηκα καὶ γι' αὐτὴ θέλησα νὰ σοῦ γράψω. Τόρα σοῦ ἀντιγράφω κι' ἕνα του δοκίμιο γιὰ νὰ διῆς τί τέλεια, ποὺ γράφει κι' ἐκείνη τὴ γλῶσσα. Ἀκόμα γιὰ νὰ πεισθοῦμε ἄλλη μιὰ φορὰ, πῶς δὲν εἶνε ἀληθινὸς ἕνας δασκαλικὸς λόγος: ὅτι οἱ δημοτικιστὲς εἶνε τέτοιοι, γιατὶ εἶνε καὶ ἀγράμματοι. Ἐγώ, ἅμα θυμᾶμαι τὸν Πάλλη καὶ τὸν Πολυλᾶ, λογαριάζω, πῶς γιὰ νὰ νιόθει κανεὶς τὸν Ὅμηρο, μόνο ἀγράμματος πρέπει νἆνε!..

Τὰ μεταφραστικὰ δοκίμια εἶνε: ὁ Ποιητὴς τοῦ Schiller, ὁ πρόλογος τοῦ Wilhelm Tell τοῦ ἴδιου, καὶ τὸ τραγούδι τῆς Μαργαρίτας, ποὺ κλώθει, στὸ Φάουστ. Σοῦ ἀντιγράφω τὸ τελεφταῖο, ὄχι γιατί εἶνε τὸ καλλίτερο, μὰ γιατ' εἶνε τὸ συντομώτερο καὶ κάπως πιὸ γνωστὸ ἀπὸ τὴν ὡραία μετάφραση τοῦ κ. Προβελεγίου:

Μοῦ πέταξε ἡ γαλήνη βαριά 'χω τὴν καρδιὰ
ποτὲς εἰς τὸν αἰῶνα δὲν τὴν εὑρίσκω πιά!.. κτλ.

Νὰ τὸ τραγοῦδι:

Τὸ «Παρηλακάτιον ἆσμα» τῆς Μαργαρίτας τοῦ Γκαῖτε.

«Mein Kopf ist schwer...

Οὐκέτ' ἀσυχία κατ' ἐμὸν κέαρ
ἔπτα τᾶς μελέας ἄπο, πάντοτα,
ἀχθεινὰ κραδία δὲ βαρύνεται.

Πῆλυι κείνου ἐοῖσ' Ἀΐδαν ὁρῶ
καί μεν πάντ' ἐρέθει τάλαν, οἴ! κέαρ.
Κενεὰν κεφαλὰν παραπλάττομαι
παλάσσει μανία δ' ἐρεμνὰ φρένας.

Οὐκέτ' ἀσυχία . . . κ.τ.λ.

Θύνω ἀν θυρίδ' αἴ τι ἐπ' οὔδεϊ
πίλναται δοκέοισ' ὁ ἐφίμερος,
κείνῳ ἔκ τε δόμου ἀνύω δρόμον.

Ὕψοῖ βάματι οἷα ποτέρχεται,
εἶδος εὐφυὲς ὅσσον ἔχει, ὅσον!
Οἷον μειδίαμα στόματος, κράτος
ὄσσων! αὐδὴ ὅπως κατακκλέεν,
δεξίωμα χερὸς τ' ἐπήρανον,
φίλαμ' αἶ! φλόγεον, φλόγεον λέγω!

Οὐκέτι . . . κ.τ.λ.

Πλησίον μὲν ἐόντος ἐμὰ ψυχὰ
ὑπέρασι ἐνὶ φρεσὶν ἐρράγη
πτοαθεῖσ' ἀπεόντος ἀγρεῖ λύπα.

Δυναίμαν ἕ ἔχειν παρ' ἐμοὶ μένειν
δέσμιον κρατέοισ' ὑπαὶ λοισθίῳ
μεμόρθαι θανέειν με φιλάματι.

(Γρυπάρης)

Σὲ φιλῶ
ΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ὁ Ἠλεκτρισμὸς ἐν τῇ Ἀρχαιότητι.

Πολλάκις ἠγέρθη, ἀλλ' ἐλάχιστα διεσαφηνίσθη τὸ ζήτημα, ὁποίας γνώσεις εἶχεν ἡ ἀρχαιότης περὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἐὰν ἐγνώριζεν νὰ μεταχειρίζεται αὐτὸν πρακτικῶς. Ἀφ' ὅτου ὁ φυσικὸς Λίχτενβεργ ὑπεστήριξεν, ὅτι ἡ ξυλίνη ἐσωτερικῶς δὲ καὶ ἐξωτερικῶς κεχρυσωμένη κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Κύριος ἐξήρχετο ἐν